Landmine & Cluster Munition
MONITOR

Monitorowanie postępów na drodze
do świata
wolnego od min
i amunicji kasetowej

LANDMINE MONITOR 2026 – NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

Polityka zakazu

Status Konwencji o zakazie stosowania min przeciwpiechotnych z 1997 r.

- W okresie objętym raportem do Konwencji o zakazie stosowania min przeciwpiechotnych przystąpiły trzy kraje: Liban w 2026 r. oraz Wyspy Marshalla i Tonga w 2025 r. Obecnie traktat obowiązuje łącznie 162 kraje.
- Przystąpienie Libanu stanowi szczególnie istotne potwierdzenie normy zakazującej stosowania min przeciwpiechotnych, ponieważ kraj ten przystąpił do traktatu w czasie wznowionych działań zbrojnych między Izraelem a Hezbollahem.
- W latach 2025–2026 z traktatu wycofało się pięć państw – Estonia, Finlandia, Łotwa, Litwa i Polska – były to pierwsze w historii przypadki wycofania się stron z traktatu.
- Ukraina, jako państwo-strona, powiadomiła Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) o swojej decyzji o „zawieszeniu stosowania" traktatu na czas trwania konfliktu zbrojnego z Rosją. Zawieszenie to jest niezgodne z prawem na mocy traktatu, a Ukraina pozostaje w pełni związana wszystkimi postanowieniami traktatu.

Stosowanie min przeciwpiechotnych

- W bieżącym okresie sprawozdawczym państwo-strona, Ukraina, stosowało miny przeciwpiechotne, naruszając tym samym swoje zobowiązania wynikające z Traktatu o zakazie stosowania min przeciwpiechotnych.
- Miny przeciwpiechotne były również stosowane przez:
    - państwa niebędącymi stronami traktatu: Iran, Mjanma, Koreę Północną, Rosję i prawdopodobnie Stany Zjednoczone (USA);
    - niepotwierdzone jak dotąd podmioty w regionie przygranicznym między Tajlandią a Kambodżą; w Bangladeszu i Mjanmie wzdłuż wspólnej granicy; w Sudanie; oraz w Tajlandii (w pobliżu Mjanmy i Malezji); oraz
    - niepaństwowe grupy zbrojne (NSAG) w Kolumbii, Indiach, Mjanmie, Pakistanie oraz w kilku państwach Afryki Zachodniej i Środkowej.

Produkcja

- Państwo-strona – Ukraina – produkowało miny przeciwpiechotne w bieżącym okresie sprawozdawczym, naruszając swoje zobowiązania wynikające z Traktatu o zakazie stosowania min przeciwpiechotnych.
- Łącznie 15 państw niebędących stronami traktatu albo obecnie produkuje miny przeciwpiechotne, albo ma potencjał do ich produkcji w przyszłości. Pięć z tych państw — Indie, Mjanma, Polska, Rosja i Korea Południowa — wydaje się aktywnie produkować lub opracowywać miny przeciwpiechotne albo ogłosiło publicznie plany podjęcia takich działań w najbliższej przyszłości.
- Finlandia, Łotwa i Litwa – które to państwa wycofały się z traktatu w okresie objętym sprawozdaniem – wyraziły zamiar rozwijania zdolności do produkcji min przeciwpiechotnych.

- Grupy zbrojne niepaństwowe (NSAG) produkowały improwizowane miny uruchamiane przez ofiarę w Kolumbii, Indiach, regionie Sahelu w Afryce oraz sporadycznie w Tajlandii.

Transfery

- W bieżącym okresie sprawozdawczym nie odnotowano żadnych nowych dowodów na zrealizowane transfery min przeciwpiechotnych.
- Niektóre dowody wskazują na możliwość przyszłych transferów z Finlandii, Litwy i Polski, które niedawno wycofały się z Traktatu o zakazie min przeciwpiechotnych. Zarówno Litwa, jak i Polska wspomniały o możliwości zarówno importu, jak i eksportu.
- Centrum Eksportowe Ministerstwa Obrony Iranu (MINDEX) nadal ogłaszało dostępność min przeciwpiechotnych na sprzedaż, co wskazuje na gotowość do transferu min.

Niszczenie zapasów i miny zachowane na dozwolone cele

- Spośród 162 państw-stron Traktatu o zakazie min przeciwpiechotnych 157 zgłosiło, że nie posiada zapasów min przeciwpiechotnych. Spośród nich 94 państwa oficjalnie ogłosiły zakończenie niszczenia zapasów, niszcząc łącznie ponad 55 milionów składowanych min przeciwpiechotnych.
- Państwa-strony, Grecja i Ukraina, nadal posiadają zapasy min przeciwpiechotnych, co stanowi naruszenie art. 4 Traktatu o zakazie min przeciwpiechotnych. Podczas gdy Grecja poczyniła w ciągu ostatnich dwóch lat znaczne postępy w niszczeniu pozostałych zapasów, Ukraina produkuje miny i powiększa swoje zapasy, co stanowi naruszenie traktatu.
- Łącznie 59 państw-stron zachowuje miny przeciwpiechotne do dozwolonych celów szkoleniowych i badawczych.
    - Bangladesz posiada największą liczbę min przeznaczonych do tych celów – łącznie nieco poniżej 12 000 sztuk.
    - Kolejne 21 państw-stron posiada ponad 1 000 min do dozwolonych celów.
- Pięć z 22 państw-stron posiadających ponad 1 000 min przeciwpiechotnych zużyło miny do dozwolonych celów w bieżącym okresie sprawozdawczym: Chorwacja, Sri Lanka, Szwecja, Tunezja i Uganda.

Skutki

Ofiary

- W 2025 r. odnotowano co najmniej 6 929 ofiar min i pozostałości wojennych materiałów wybuchowych (ERW) (1 955 zabitych, 4 930 rannych oraz 44 osoby, których losy pozostają nieznane), co stanowi najwyższą roczną liczbę ofiar od 2020 r.
- W 2025 r. ofiary min i ERW odnotowano w 54 krajach i obszarach. Spośród nich 39 to państwa-strony Konwencji o zakazie stosowania min przeciwpiechotnych.
- Ludność cywilna stanowiła 84% (5 078) wszystkich odnotowanych ofiar, w przypadkach, w których znany był status ofiary jako cywil, saper lub żołnierz. Dzieci stanowiły 50% (1 690) ofiar cywilnych, w przypadkach, w których znana była grupa wiekowa.
- Mjanma, państwo niebędące stroną traktatu, odnotowała najwyższą liczbę ofiar w ciągu roku (1 891) trzeci rok z rzędu.
- W Syrii, państwie niebędącym stroną traktatu, liczba odnotowanych ofiar wzrosła o ponad 50% w 2025 r. w związku z powrotem na dużą skalę osób przesiedlonych po upadku rządu Assada w grudniu 2024 r. W 2025 r. w Syrii odnotowano 1 602 ofiary min i pozostałości wojennych.

- W 2025 r., podobnie jak w poprzednich latach, improwizowane miny przez uruchamiane przez ofiary nadal powodowały najwięcej ofiar (1 530) spośród wszystkich rodzajów urządzeń.

Pomoc ofiarom

- Co najmniej 41 państw-stron miało w 2025 r. obowiązki wynikające z traktatu w zakresie udzielania pomocy ofiarom min i pozostałości wojennych. W wielu z tych krajów usługi pomocy ofiarom zostały ograniczone z powodu ograniczonych możliwości krajowych, malejącego finansowania międzynarodowego, problemów z koordynacją, braku bezpieczeństwa oraz konfliktów.
- Przeszkody, takie jak odległość, koszty transportu, niedostępna infrastruktura oraz niedobór wykwalifikowanego personelu, często uniemożliwiały ocalałym dotarcie do placówek świadczących pomoc, szczególnie na odległych i wiejskich obszarach.
- Poważne komplikacje, ograniczenia i zakłócenia w funkcjonowaniu systemu opieki zdrowotnej oraz opieki w nagłych wypadkach odnotowano w Afganistanie, Burkina Faso, Czadzie, Demokratycznej Republice Konga (DRK), Mali, Palestynie, Somalii, Sudanie Południowym, Sudanie, na Ukrainie oraz w Jemenie.
    - W wielu z tych państw-stron placówki służby zdrowia, karetki pogotowia i pracownicy służby zdrowia stały się celem bezpośrednich ataków w kontekście trwających konfliktów.
- Pomimo postępów w niektórych państwach-stronach w zakresie włączania usług rehabilitacyjnych do krajowych systemów opieki zdrowotnej i ochrony oraz opracowywania innowacyjnych protez drukowanych w 3D, utrzymujące się luki w finansowaniu, koordynacji i dostępności ograniczały dostęp osób, które przeżyły, do stałej opieki.
- Dostępność możliwości społeczno-ekonomicznych dla osób, które przeżyły, pozostawała nierównomierna, szczególnie na obszarach wiejskich i odległych, a wsparcie w dużym stopniu zależało od organizacji międzynarodowych. W niektórych krajach rozszerzyły się inicjatywy wsparcia rówieśniczego, ale brakowało im trwałego finansowania, szkoleń i wsparcia instytucjonalnego.

Skażenie terenów

- Według stanu na listopad 2026 r. co najmniej 65 państw i innych obszarów było podejrzanych o skażenie minami przeciwpiechotnymi, albo też było narażonych na zagrożenie ze strony min improwizowanych; do grona państw uznanych za dotknięte problemem min przeciwpiechotnych dołączył niedawno Bangladesz.
- Liczba ta obejmowała 32 państwa-strony dotknięte problemem minowym, na których spoczywają zobowiązania dotyczące rozminowywania wynikające z art. 5 traktatu. Liban był ostatnim krajem dotkniętym problemem, który przystąpił do Konwencji o zakazie min przeciwpiechotnych; termin rozminowywania wyznaczony w konwencji upływa dla Libanu 1 listopada 2036 r.
- Co najmniej 17 państw-stron, na których obecnie spoczywają zobowiązania dotyczące rozminowywania wynikające z art. 5, było znanych lub podejrzewanych o zanieczyszczenie improwizowanymi minami. Zanieczyszczenie improwizowanymi minami nadal stanowiło wyzwanie dla wdrażania traktatu, szczególnie w zakresie identyfikacji i badania dotkniętych obszarów oraz określania zakresu zanieczyszczenia.
- W przypadku czterech państw-stron (Afganistanu, Kambodży, Iraku i Ukrainy) oraz czterech państw niebędących stronami (Azerbejdżanu, Maroka, Korei Północnej i Korei Południowej)

stwierdzono ogromne zanieczyszczenie minami przeciwpiechotnymi (ponad 100 km²), chociaż nadal nie były dostępne wiarygodne szacunki dotyczące zakresu zanieczyszczenia, zwłaszcza w przypadku Ukrainy i czterech państw niebędących stronami.

Rozminowywanie i przywracanie terenów do użytku

- Dwadzieścia dwa państwa-strony, na których spoczywały zobowiązania w zakresie oczyszczania wynikające z art. 5, zgłosiły w 2025 r. oddanie do użytku łącznie 388,3 km² terenów skażonych minami, co stanowi spadek o 18% w porównaniu z rokiem 2024. Kambodża zgłosiła największy obszar terenów oddanych do użytku w 2025 r.
- Chorwacja wypełniła swoje zobowiązania dotyczące oczyszczania wynikające z art. 5 w 2026 r. (po 31 latach prac rozminowywania), po tym jak Oman wypełnił je w 2025 r. Od momentu wejścia w życie traktatu w 1999 r. 32 państwa-strony zakończyły oczyszczanie swoich terenów.
- W 2026 r. dziewięć państw-stron złożyło wnioski o przedłużenie terminu oczyszczania terenu zgodnie z art. 5: Bośnia i Hercegowina (BiH), Mali, Mauretania, Senegal, Serbia, Somalia, Sudan, Tadżykistan i Tajlandia.
    - Mali było jedynym z tych dziewięciu państw, które ubiegało się o przedłużenie terminu w celu usunięcia nowo zidentyfikowanych zanieczyszczeń improwizowanymi minami przeciwpiechotnymi, po tym jak wcześniej oświadczyło, że nie ma na jego terytorium obszarów zaminowanych.
    - W przypadku pozostałych ośmiu państw uzasadnieniem wniosków o przedłużenie terminu były: niewystarczające środki finansowe, brak bezpieczeństwa, ograniczony dostęp, ograniczone możliwości operacyjne lub niepełna wiedza na temat pozostałego skażenia.
- Burkina Faso otrzymała nowy termin na oczyszczenie terenu zgodnie z art. 5, wyznaczony na grudzień 2025 r., w związku ze zidentyfikowaniem zanieczyszczenia improwizowanymi minami.

Edukacja na temat zagrożeń

- Edukacja w zakresie zagrożeń została przeprowadzona w 27 z 32 państw-stron dotkniętych problemem min. Jednak tylko 19 z nich przedstawiło zbiorcze dane krajowe dotyczące beneficjentów w podziale na płeć i wiek, a zaledwie cztery państwa zgłosiły dane w podziale na niepełnosprawność.
- Spośród dziewięciu państw-stron, które w 2026 r. zwróciły się o przedłużenie terminu oczyszczenia terenu, tylko cztery przedstawiły wieloletnie plany edukacji w zakresie zagrożeń wraz z rocznymi lub etapowymi prognozami realizacji.
- W 2025 r. dzieci stanowiły 48% beneficjentów edukacji w zakresie zagrożeń, dla których dostępne były dane w podziale na wiek, natomiast kobiety i dziewczęta stanowiły 55% beneficjentów, dla których dostępne były dane w podziale na płeć, mimo że według statystyk mężczyźni i chłopcy byli narażeni na większe ryzyko ze względu na działalność związaną z utrzymaniem się na terenach skażonych.
- Edukacja w zakresie zagrożeń nadal dostosowywała się do zmieniających się zagrożeń i zmieniających się wzorców narażenia ludności cywilnej, w tym do urządzeń wybuchowych dostarczanych za pomocą dronów na Ukrainie, powrotów na dużą skalę osób przesiedlonych w Afganistanie, Sudanie i Syrii oraz nakładających się zagrożeń związanych z amunicją wybuchową, trwającymi działaniami wojennymi i klęskami żywiołowymi w Strefie Gazy, Libanie i Mjanmie.

Finansowanie działań przeciwminowych

Wkłady międzynarodowe i krajowe

- Globalne finansowanie działań przeciwminowych osiągnęło w 2025 r. poziom 1,1 mld USD, co stanowi wzrost o około 5% w porównaniu z rokiem 2024. Finansowanie międzynarodowe wzrosło o 11%, podczas gdy finansowanie krajowe spadło o 10% w stosunku do 2024 r.
- Dwadzieścia dwa dotknięte tym problemem państwa, wraz z Kosowem, zgłosiły, że przeznaczyły łącznie 276,9 mln dolarów na swoje krajowe programy działań przeciwminowych. Azerbejdżan, Bośnia i Hercegowina, Kolumbia, Chorwacja oraz Turcja zgłosiły szczególnie znaczne wkłady, co odzwierciedla zwiększoną zdolność krajową do finansowania działań przeciwminowych.
- W 2025 r. 43 darczyńców przekazało 850 mln dolarów w ramach międzynarodowego finansowania na programy działań przeciwminowych w państwach dotkniętych problemem min. Stany Zjednoczone, Unia Europejska (UE), Japonia, Arabia Saudyjska i Niemcy zapewniły łącznie 62% całego międzynarodowego finansowania działań przeciwminowych. Ta zależność od niewielkiej grupy darczyńców zwiększyła podatność sektora na cięcia budżetowe i zmiany polityki.
    - W 2025 r. 76% międzynarodowych środków (643,8 mln dolarów) przeznaczono na programy oczyszczania terenów i zintegrowane programy oczyszczania terenów. Największą część środków na oczyszczanie terenów otrzymała Ukraina (29% całości), a drugą co do wielkości kwotę – Chorwacja (10% całości), co pomogło jej wypełnić zobowiązania wynikające z art. 5 w zakresie oczyszczania terenów przed upływem terminu wyznaczonego na marzec 2026 r.
    - Pomoc ofiarom otrzymała jedynie 5% międzynarodowego finansowania działań przeciwminowych (38,3 mln USD), pomimo rosnących potrzeb i zwiększającej się liczby ofiar. Ukraina i Jemen otrzymały łącznie 43% tych środków, co sprawiło, że wiele krajów musiało samodzielnie wspierać osoby, które przeżyły, nie dysponując odpowiednimi zasobami.
- 90-dniowe zamrożenie pomocy zagranicznej przez Stany Zjednoczone w 2025 r. oraz późniejsze wygaśnięcie dotacji znacząco zakłóciły programy działań przeciwminowych na całym świecie. Chociaż w niektórych krajach wznowiono finansowanie, wygaśnięcie dotacji wpłynęło na programy w wielu państwach, zwłaszcza w Afryce Subsaharyjskiej i niektórych częściach Bliskiego Wschodu.

Odbiorcy finansowania międzynarodowego

- W 2025 r. 48 państw i dwa inne obszary otrzymały 804,3 mln dolarów, a pozostała część międzynarodowego finansowania została przeznaczona na wsparcie programów regionalnych lub globalnych.
- Pomoc międzynarodowa w coraz większym stopniu koncentrowała się na niewielkiej liczbie odbiorców. W 2025 r. 10 krajów otrzymujących najwięcej środków – Ukraina, Jemen, Chorwacja, Laotańska Republika Ludowo-Demokratyczna, Palestyna, Irak, Syria, Kambodża, Wietnam i Kolumbia – otrzymało 75% (638,2 mln dolarów) całej pomocy międzynarodowej. Ukraina pozostała największym odbiorcą, otrzymując co najmniej 237,2 mln dolarów (28% środków międzynarodowych).
- W 2025 r. pilne potrzeby spowodowały znaczne wsparcie dla Ukrainy oraz zwiększenie pomocy dla Palestyny, Sudanu i Jemenu. Natomiast w innych miejscach, w tym w pozostałych dotkniętych problemem państwach-stronach konwencji, finansowanie uległo zmniejszeniu.

- W 2025 r. finansowanie spadło o ponad 20% w sześciu państwach-stronach konwencji, na które ciążą zobowiązania w zakresie rozminowywania wynikające z art. 5: w Afganistanie, Bośni i Hercegowinie, Kolumbii, Demokratycznej Republice Konga, Iraku i Senegalu.
- Pięć dotkniętych problemem afrykańskich państw-stron Traktatu o zakazie min przeciwpiechotnych – Burkina Faso, Czad, Gwinea Bissau, Mauretania i Niger – nie otrzymało w 2025 r. żadnego finansowania.
- Kraje Afryki Subsaharyjskiej nadal borykały się z trudnościami w pozyskiwaniu wsparcia międzynarodowego, co ograniczało ich zdolność do wypełnienia zobowiązań dotyczących rozminowywania wynikających z art. 5 „w najkrótszym możliwym terminie".